

 Національний технічний університет України «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»	Емблема кафедри (за наявності)	Назва кафедри, що забезпечує викладання
Основи корпусної та комп'ютерної лінгвістики Робоча програма освітнього компонента (Силабус)		Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

Реквізити освітнього компонента

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>B – Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>B11 Філологія (за спеціалізаціями)</i>
Освітня програма	<i>Галузевий переклад: німецька та друга західноєвропейська мови</i>
Статус освітнього компонента	<i>Вибірковий</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, 2 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити (120 годин):</i> <i>46 годин – практичні заняття</i> <i>74 годин – СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, контрольна робота (МКР)</i>
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua
Мова викладання	<i>Німецька/Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Канд. філол. наук, доцентка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Бакланірина Миколаївна https://ktppnm.kpi.ua/node/1412
Розміщення курсу	https://campus.kpi.ua/tutor/index.php?mode=mob&show&irid=203389

Програма освітнього компонента

1. Опис освітнього компонента, його мета, предмет вивчення та результати навчання

Предмет вивчення — корпусні та комп'ютерні методи обробки природної мови. Після вивчення дисципліни студенти будуть **знати** алгоритми виявлення, формулювання та вирішення проблем у лінгвістичних дослідженнях, критерії доцільності використання корпусних методів та інструментів у лінгвістичних дослідженнях, методологічне підґрунтя до проведення корпусних наукових лінгвістичних досліджень та **вміти** проводити пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних професійних джерел, працювати в команді та автономно, мислити абстрактно, здійснювати аналіз, синтез та інтерпретацію отриманих даних, орієнтуватися у перевагах та обмеженнях корпусних досліджень та змінах у дослідницьких парадигмах, які зумовлює корпусна лінгвістика, вільно оперувати термінологією корпусної та комп'ютерної лінгвістики, реалізувати системний

підхід до організації та ефективного здійснення емпіричного лінгвістичного дослідження, розробляти структурно-сміслові алгоритми для проведення таких досліджень та реалізації поставлених завдань.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів *здатностей*:

1. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 03).
2. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 04).
3. Здатність спілкуватися іноземними мовами (ЗК 06).
4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 08).
5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 10).
6. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату (ФК 08).
7. Здатність ефективно здійснювати професійну та наукову діяльності шляхом інтеграції сучасних інформаційно комунікаційних технологій (ФК 09).
8. Здатність застосовувати лінгвокреативне мислення для реалізації комунікативних і перекладацьких стратегій у нестандартних ситуаціях міжкультурної взаємодії (ФК 10).
9. Здатність застосовувати теоретичні знання з перекладознавства, зокрема про специфіку окремих видів і типів перекладу, перекладацькі стратегії, методи тощо, для провадження ефективної професійної діяльності (ФК 11).
8. Здатність до продукування, редагування, реферування, анотування та систематизації різних типів текстів, зокрема фахових, державною та іноземними мовами (ФК 12).
9. Здатність здійснювати переклад різногалузових текстів з дотриманням нормативних вимог, етичних норм професійної діяльності перекладача (ФК 13).

Освітній компонент «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики» викладається у 2-му семестрі. Після його засвоєння здобувачі мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

1. Оцінювати власну навчальну та науково професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення (ПРН 01).
2. Упевнено володіти державною та іноземною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами (ПРН 02).
3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі (ПРН 03).
4. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації (ПРН 06).
5. Дотримуватися правил академічної доброчесності (ПРН 12).
6. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів (ПРН 14).
7. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог (ПРН 16).
8. Розробляти і застосовувати перекладацькі стратегії у різних видах галузевого перекладу (ПРН 18).
9. Дотримуватися етичного кодексу перекладацької діяльності (ПРН 19).

2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Освітній компонент «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики» є вибіркоким і вивчається на 1-му курсі протягом 2-го семестру. Він належить до циклу професійної підготовки здобувачів. Передумовою вивчення цього освітнього компонента є володіння німецькою мовою на рівні B2+, впевнене користування комп'ютером. Знання та навички, здобуті під час вивчення освітнього компонента «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики» можуть стати у пригоді

під час виконання магістерської дисертації та у процесі проходження перекладацької практики.

3. Зміст освітнього компонента

Розділ 1. Основні поняття корпусної та комп'ютерної лінгвістики

Тема 1.1. Історія становлення та основи сучасної корпусної лінгвістики. Вступ в корпусну лінгвістику. Основні терміни і поняття. Корпус, анотація, сегментування, маркування.

Тема 1.2. Типологія корпусів. Огляд наявних корпусів різних типів.

Тема 1.3. Можливості використання різних типів корпусів у лінгвістичних дослідженнях. Характерні риси корпусного дослідження.

Тема 1.4. Вимоги до корпусного дослідження. Веб як корпус: переваги та недоліки.

Тема 1.5. Створення власного корпусу: вимоги, формати, метадані.

Тема 1.6. Ефективний пошук по корпусу за допомогою регулярних виразів.

Тема 1.7. Практичні завдання на пошук за допомогою регулярних виразів.

Тема 1.8. Робота з корпусним менеджером

Тема 1.9. Можливості застосування корпусних методів дослідження у написанні магістерської дисертації

Розділ 2. Програмування для обробки природної мови

Тема 2.1. Основи програмування на Python. Стрічки, змінні, функція print

Тема 2.2. Основи програмування на Python. Помилки синтаксису. Списки.

Тема 2.3. Основи програмування на Python. Операції зі списками. Методи split, strip.

Тема 2.4. Основи програмування на Python. Цикли. Їх застосування для обробки текстів. Інкрементація

Тема 2.5. Основи програмування на Python. Підключення модуля регулярних виразів. Вирішення практичних задач

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна:

1. Bubenhofer, Noah (2006-2017): Einführung in die Korpuslinguistik: Praktische Grundlagen und Werkzeuge. Elektronische Ressource: <http://www.bubenhofer.com/korpuslinguistik/>.

Додаткова:

2. Reinhard Köhler. Korpuslinguistik – zu wissenschaftstheoretischen Grundlagen und methodologischen Perspektiven. LDV-Forum 2005. Band 20 (2). S. 1-16.
3. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
5. Scherer, Carmen. Korpuslinguistik. Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 2014.
6. Lemnitzer, Lothar und Zinsmeister, Heike. Korpuslinguistik. Eine Einführung (3. Auflage). Tübingen: Narr., 2010.
7. Perkuhn, Rainer; Keibel, Holger; Kupietz, Marc. Korpuslinguistik. Paderborn: Fink, 2012.
8. <https://regexr.com>
9. <https://regexone.com/>
10. <https://repl.it>

Навчальний контент

5. Методика опанування освітнього компонента

Під час навчання застосовуються метакогнітивні, когнітивні та соціально-афективні стратегії, які реалізуються через:

-активні (в тому числі інтерактивні) методи навчання (експрес-опитування, дискусія, мозковий штурм, кейс-метод тощо);

- евристичні методи (методи створення ідей, методи вирішення творчих завдань, методи активізації творчого мислення); евристичні бесіди можуть передбачати різні моделі питань: порівняння перекладацьких явищ на основі зіставного аналізу вихідного тексту і тексту перекладу; питання, які передбачають у відповіді здогадку, висновок тощо;

- метод проблемно-пошукового навчання, що передбачає осмислення навчального матеріалу та подальшу реалізацію самостійного пошуку, сприяючи розвитку когнітивної та творчої активності здобувачів; частково-пошуковий метод (укладання правничої терміносистеми);

- урізноманітнення форм навчання: робота в парах, робота в групах, самостійна робота тощо.

Усі методи і форми навчання мають на меті стимулювати пізнавальну діяльність здобувачів, їхню активність на заняттях, самостійність, креативність і медійну компетентність, що є визначальними факторами мотивації до вивчення освітнього компонента «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики».

Для ефективної комунікації з метою розуміння структури та змісту освітнього компонента, а також з метою засвоєння матеріалу використовуються такі інструменти комунікації, як електронна пошта, WhatsApp, Viber, Zoom, Електронний кампус, за допомогою яких:

- спрощується розміщення та обмін навчальними матеріалами;

- здійснюється надання зворотного зв'язку зі здобувачами щодо навчальних завдань та змісту освітнього компонента;

- оцінюються виконані здобувачами завдання;

- ведеться облік графіка виконання здобувачами завдань та їхнього оцінювання.

Освітній компонент «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики»

Зміст навчальної роботи	Практичні заняття	Рекомендований час СРС
Практичні заняття 1-2 Розділ 1. Основні поняття корпусної та комп'ютерної лінгвістики Тема 1.1. Історія становлення та основи сучасної корпусної лінгвістики. Вступ в корпусну лінгвістику. Основні терміни і поняття. Корпус, анотація, сегментування, маркування. Тема 1.2. Типологія корпусів. Огляд наявних корпусів різних типів. Самостійна робота: практична робота з корпусами німецької, англійської та української мов.	4	5
Практичні заняття 3-4 Тема 1.3. Можливості використання різних типів корпусів у лінгвістичних дослідженнях. Характерні риси на вимоги до корпусного дослідження. Веб як корпус: переваги та недоліки. Самостійна робота: власний пошук корпуснобазованих досліджень серед мовознавчих досліджень в Україні та закордоном, опрацювати статтю К.Штаті про ознаки корпусного дослідження.	4	6
Практичне заняття 5 Тема 1.4. Вимоги до корпусного дослідження. Самостійна робота:	2	3
Практичне заняття 6-7 Тема 1.5. Створення власного корпусу: вимоги, формати,	4	6

метадані. Самостійна робота: ознайомитися з алгоритмом створення власного корпусу на сайті Ноа Бубенгофера.		
Практичне заняття 8-9 Тема 1.6. Ефективний пошук по корпусу за допомогою регулярних виразів. Самостійна робота: опрацювати перші 10 кроків за онлайн-тьюторіалом regexone.com; вирішення практичних завдань з регулярних виразів у редакторі regexr.com. розробка власних завдань один для одного на роботу з регулярними виразами.	4	6
Практичне заняття 10-11 Тема 1.7. Практичні завдання на пошук за допомогою регулярних виразів. Самостійна робота: індивідуальна робота з вирішення практичних завдань з пошуку регулярними виразами.	4	6
Практичне заняття 12-13 Тема 1.8. Робота з корпусним менеджером. Основні функції — конкорданс, перелік частотності слів, ключові слова тексту, колокації, N-грами. Пошук з активованою функцією регулярних виразів. Експорт результатів. Самостійна робота: практична робота з пошуку у корпусному менеджері по власному корпусі з використанням пошуку регулярними виразами.	6	6
Практичне заняття 14 Тема 1.9. Можливості застосування корпусних методів дослідження у написанні магістерської дисертації Самостійна робота: підготовка презентації на тему можливостей застосування корпусного дослідження під час роботи над власною магістерською дисертацією. <u>Проміжне тестування 1</u>	3	3
Практичне заняття 15-16 Розділ 2. Програмування для обробки природної мови Тема 2.1. Основи програмування на Python. Стрічки, змінні, функція print Самостійна робота: вирішення практичних завдань в інтерактивному середовищі repl.it.	4	6

Практичне заняття 17-18 Тема 2.2. Основи програмування на Python. Помилки синтаксису. Списки.Методи split, strip. Самостійна робота: вирішення практичних завдань в інтерактивному середовищі repl.it.	4	6
Практичне заняття 19-20 Тема 2.4. Основи програмування на Python. Цикли. Їх застосування для обробки текстів. Інкрементація Самостійна робота: вирішення практичних завдань в інтерактивному середовищі repl.it.	4	6
Практичне заняття 21-22 Тема 2.5. Основи програмування на Python. Підключення модуля регулярних виразів. Вирішення практичних задач Самостійна робота: вирішення практичних завдань в інтерактивному середовищі repl.it.	4	6
Проміжне тестування 2		
Практичне заняття 23 Написання контрольної роботи. Повторення пройденого матеріалу, підвищення рейтингу.	2	3
Залік		6
	46	74 (враховуюч и 6 годин на залік)

6. Самостійна робота студента

Освітній компонент передбачає такі види самостійної роботи, як: підготовка до практичних занять, підготовка до написання контрольної роботи, підготовка до заліку. Час, відведений на кожен із цих видів самостійної роботи, вказаний у п. 5.

Політика та контроль

7. Політика освітнього компонента

Відвідування занять

Кожен здобувач має право відпрацювати пропущені з поважної причини заняття за наявності документального підтвердження (лікарняний, документи про участь у програмах академічної мобільності тощо) за рахунок самостійної роботи. Здобувач, який не з'явився на контрольну роботу через поважні причини, повинен особисто (або через іншу особу) не пізніше наступного дня після дати проведення контрольного заходу повідомити про це і протягом тижня надати відповідні пояснення та підтверджуючі документи. У цьому разі йому надається можливість в індивідуальному порядку написати контрольну роботу.

Детальну інформацію про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського можна знайти за покликанням: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також у Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Здобувачі мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково із наведенням аргументованого пояснення, з яким критерієм оцінювання вони не погоджуються. З положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського можна ознайомитися за покликанням: <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

Інклюзивне навчання

Освітній компонент «Основи комп'ютерної та корпусної лінгвістики» може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг здобувача(-ки) з освітнього компонента складається з балів, що він/вона отримує за:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Проміжне тестування 1	30%	30	1	30
2.	Проміжне тестування 2	30%	30	1	30
3.	Написання модульної контрольної роботи	40%	40	1	40
	Всього				100

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії нарахування балів:

1. Проміжне тестування 1 — 30 балів

Проміжне тестування складається із 15 запитань з варіантами відповідей, кожне з яких оцінюється максимум у 2 бали.

Критерії оцінювання:

2 бали — відповідь правильна;

0 балів — відповідь неправильна.

Студент отримує відповідну кількість балів за виконану роботу за умови, якщо виконано мінімум 60% завдань. Тобто мінімальна кількість балів за тест становить **18 балів**, максимальна — **30 балів** (в залежності від набраних балів). Якщо студент не подолав нижню межу позитивного оцінювання, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в 0 балів.

2. Проміжне тестування 2 — 30 балів

Проміжне тестування складається із 15 запитань з варіантами відповідей, кожне з яких оцінюється максимум у 2 бали.

Критерії оцінювання:

2 бали — відповідь правильна;

0 балів — відповідь неправильна.

Студент отримує відповідну кількість балів за виконану роботу за умови, якщо виконано мінімум 60% завдань. Тобто мінімальна кількість балів за тест становить **18 балів**, максимальна — **30 балів** (в залежності від набраних балів). Якщо студент не подолав нижню межу позитивного оцінювання, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в 0 балів.

3. Написання модульної контрольної роботи. Передбачено виконання тесту, який налічує 40 запитань з варіантами відповідей, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна відповідь — 0 балів.

- **40-36 балів** («відмінно») – безпомилково правильне виконання завдань (не менше 90% потрібної інформації);
- **35-30 балів** («добре») – правильне виконання завдань з незначними недоліками (не менше 75% потрібної інформації);
- **29-24 балів** («задовільно») – виконання завдань з допущенням помилок (не менше 60% потрібної інформації);
- **0 балів** («незадовільно») – кількість правильно виконаних завдань не відповідає вимогам мінімальної задовільної оцінки, МКР не зараховано.

КАЛЕНДАРНИЙ КОНТРОЛЬ

№ календарного контролю	Термін календарного контролю	Умови отримання календарного контролю
Перший календарний контроль	7-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 5 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу).
Другий календарний контроль	13-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 15 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу),.

СЕМЕСТРОВА АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ

Умова допуску до заліку		Критерій
1	Позитивна оцінка за контрольну роботу	Здобувач отримав за контрольну роботу щонайменше 24 бали
2	Зараховане поточне тестування 1 і 2	Здобувач отримав за кожен тест щонайменше 18 балів

Для отримання заліку «автоматом» потрібно мати рейтинг щонайменше 60 балів. Здобувачі, які наприкінці семестру мають рейтинг, менший за 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Сума балів, отриманих за залікову контрольну роботу, є остаточною і вноситься до залікової відомості.

Залікова контрольна робота виконується на останньому практичному занятті і складається з тесту на 50 питань типу «множинний вибір» за змістом вивченого матеріалу. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали, кожна неправильна відповідь оцінюється у 0 балів.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Бали	Оцінка за університетською шкалою
100 ... 95	Відмінно
94 ... 85	Дуже добре
84 ... 75	Добре
74 ... 65	Задовільно
64 ... 60	Достатньо

Менше 60	Незадовільно
----------	--------------

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

9. Додаткова інформація з освітнього компонента

Відповідно до Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, **набутих у неформальній / інформальній освіті** здобувачі ВО мають можливість зарахувати результати свого навчання в інших формах освіти (наприклад, сертифікати про проходження дистанційних чи онлайн-курсів за відповідною тематикою). Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/179>. Зокрема, кафедра пропонує здобувачам брати участь у онлайнових курсах з цифрової філології Єнського університету імені Фрідріха Шиллера (курс “Корпусна лінгвістика”), з яким укладено угоду про співпрацю, з подальшим визнанням результатів навчання у визначених програмою курсу обсягах.

Детальніше: <https://www.ukr.uni-jena.de/uk/550/onlaynovi-kursi-z-cifrovoji-filologiji-vesna-2025>

Робочу програму освітнього компонента (силабус):

Розробник

доцентка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови, канд. філол. наук Івашкевич Леся Сергіївна

Ухвалено

кафедрою теорії, практики та перекладу німецької мови ФЛ (протокол № __ від __.__. 2025р.)

Погоджено

Методичною комісією ФЛ (протокол № __ від __.__.2025 р.)